

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 356
van **SABINE VERMEULEN**
datum: 21 augustus 2017

aan **SVEN GATZ**
VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Inventaris Immaterieel Erfgoed - Hanenzetten

Sinds 2011 is de volkssport hanenzetten, ook wel hanenkraaiing of hanenzingen genoemd, erkend en op de Inventaris Immaterieel Erfgoed geplaatst. De hanenzetting is een volkssport die in Oost- en West-Vlaanderen en in Limburg nog sporadisch beoefend wordt. Op zondagvoormiddag tijdens de winterperiode komen de liefhebbers met hun hanenbak naar de zetting waar de haan gedurende één of een half uur op een rustige plaats kan kraaien. Voor elke goede kraai wordt een streepje op een lat gezet. De haan met de meeste kraaien, wint de wedstrijd. Het hanenzetten leer je niet op school. De kennis om een haan op te voeden en op de juiste manier te laten kraaien, wordt van generatie op generatie doorgegeven. Het verbindt mensen en generaties rond een traditionele volkssport.

Conform de UNESCO-conventie en het Vlaamse beleid inzake immaterieel cultureel erfgoed zijn het de dragers van het erfgoed zelf, de cultureel-erfgoedgemeenschap, die instaan voor het borgen van hun immaterieel cultureel erfgoed en ook voor de rapportering daarover. De erfgoedgemeenschappen rapporteren via de website www.immaterieelerfgoed.be. LECA en erfgoedcel Leie Schelde (POLS) begeleiden de borgingsprocessen als intermediären maar het zijn de beoefenaars zelf die instaan voor de levensvatbaarheid van het hanenzetten door het uitvoeren van de gepaste borgingsmaatregelen.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 117 van 22 januari 2016 blijkt er een probleem te zijn met het draagvlak binnen de erfgoedgemeenschap van het hanenzetten. Omdat niemand van de betrokkenen zich hiervoor verantwoordelijk wil stellen, is het immers moeilijk om de borging (en rapportering) op een gecoördineerde manier te laten verlopen. Dit betekent evenwel dat de levensvatbaarheid van deze traditie niet gegarandeerd kan worden. Omdat de engagementen niet waar gemaakt kunnen worden, wil het hanenzetten dan ook van de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed geschrapt worden.

1. Voorziet het beleidskader al in de mogelijkheid om erfgoed op de Inventaris Immaterieel Erfgoed te schrappen? Hoelang kan hanenzetten op de inventarislijst van Immaterieel Erfgoed blijven staan als er geen rapportering meer gebeurt?
2. Indien de mogelijkheid bestaat, werd hanenzetten ondertussen van de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed geschrapt? Wat betekent dit voor de volkssport?

3. Indien hanenzetten nog niet werd geschrapt, werd een jaarlijkse rapportering ingediend? Zo ja, door wie? Is er ondertussen een verantwoordelijke voor de rapportering en borging?
4. Zijn er veranderingen merkbaar wat betreft het draagvlak voor hanenzetten?

ANTWOORD

op vraag nr. 356 van 21 augustus 2017

van **SABINE VERMEULEN**

1. De mogelijkheid om tradities van de Inventaris Immaterieel Erfgoed Vlaanderen te schrappen is momenteel nog niet voorzien. Dit zal wel het geval zijn in het nieuwe beleidskader dat in het najaar 2018 uitgerold wordt.
2. Gezien hanenzetten nog niet geschrapt is van de inventaris, is het moeilijk om hierover voorspellingen te doen. Ervaring leert dat een opname op de Inventaris Vlaanderen extra persaandacht genereert en deuren opent. Anderzijds staat of valt het al dan niet verderleven van immaterieel erfgoed niet met een opname op de Inventaris Vlaanderen. De gedragenheid, initiatief en opvolging binnen de gemeenschap blijven cruciale voorwaarden voor het verder bestaan. De mate van ondersteuning is ook niet gelinkt aan een al dan niet opname op de Inventaris Vlaanderen. Ook al wordt er in dit geval beslist om hun plek op de Inventaris naast zich neer te leggen, de krielenaars kunnen steeds terecht bij de expertisecentra en erfgoedcellen voor ondersteuning bij hun erfgoedzorg. De dienstverlening vanuit de professionele erfgoedactoren gaat immers naar alle gemeenschappen die hun ICE-zorg willen opnemen.
3. Voor het element Hanenzetten in Vlaanderen werd in november 2016 een rapportering ingediend door Bernard Delange en Christian Dierick.

Onder impuls van verschillende actoren uit het cultureel erfgoedveld (o.a. Erfgoedcel Pols, LECA, CAG, Stadsarchief Waregem, Erfgoedcel Zuid-West, Erfgoedcel TERF) werd in 2016 het initiatief genomen om de personen in hun regio die effectief nog de sport beoefenen, te attenderen op de urgentie omtrent het indienen van een rapportering wil men de opname op de Inventaris behouden. Vervolgens vond een overleg plaats met de geïnteresseerden. Twee 'krielenaars' stonden tijdens dit overleg op om omtrent dit dossier het voortouw te nemen: Bernard Delange, onderzoeker & promotor van het Hanenzetten, en Christian Dierick, redacteur van het tijdschrift 'De Kraai' en lid van het verbond 'De Vlaamse Kraaihanenliefhebbers'. De borging en het dossier kregen zo een nieuwe impuls.

4. Na overleg met CAG, LECA, Erfgoedcel Pols, Erfgoedcel Zuid-West, en Stadsarchief Waregem, de betrokken actoren uit de erfgoedsector, blijkt dat er de voorbije twee jaar toch enige activiteit is geweest rond het hanenzetten. Het laatste half jaar is er echter geen contact meer geweest tussen de cultureel-erfgoedsector en het hanenzetten.

De aandacht van de laatste jaren en de ondersteuning vanuit de cultureel erfgoedsector zorgden enerzijds voor een groter besef van de bedreiging die het hanenzetten kent. Anderzijds moet vastgesteld worden dat, ondanks enkele initiatieven, de opvolging van de sport nog altijd onder druk staat.

In de rapportering (2016) op www.immaterieelerfgoed.be werden volgende initiatieven opgenomen:

- Een centralisatie van het archief:
Vanaf 2016 wordt het archief dat door verschillende actoren werd verzameld gecentraliseerd in het Stadsarchief van Waregem. Vooral de schenking overgemaakt aan Erfgoedcel Leie Schelde in 2014 van bijna alle hanenkranten-edities vanaf de jaren 1950 is een ideaal vertrekpunt om het archief verder aan te vullen. Daar is ook een archiefdoos van B.D. aan toegevoegd met historische notities en o.a. ook een lijst met locaties waar zettingen werden georganiseerd in West- en Oost-Vlaanderen tijdens de jaren 50, 60 en 70.
- Een ludieke hanenzetting mei 2017
Op 21 mei 2017 werd een ludieke hanenzetting georganiseerd tijdens de Canteclaerstoet in Deinze die in 2017 opnieuw uitgaat en de haan centraal plaatst. Dit viel buiten de competitiekalender, namelijk in het weekend, en op een later tijdstip dan gangbaar, om voldoende publiek te trekken.
- Sociale mediacampagne
Sinds 2015 is de erfgoedgemeenschap Hanenzetters actief met een eigen facebookgroep 'hanenkraaien'. Daarop worden wekelijks de uitslagen van de hanenzettingen in Oost- en West-Vlaanderen gepost. Dit gedurende de maanden dat de volkssport beoefend wordt (september tot en met maart).
- Infoblad
De Vlaamse Kraaihanenliefhebbers brengen tweewekelijks tot maandelijks het infoblad 'De Kraaikrant' uit (hoofdredacteur is Christian Dierick). Het tijdschrift omvat de aankondigingen van de zettingen, de uitslagen en verenigingsnieuws.
- Historisch onderzoek
De geschiedenis van het volksgebruik wordt opgezocht en momenteel kan men al teruggaan tot omstreeks 1900, toen het hanenzetten al een onderdeel was van nationale ornithologische congressen in Brussel en Antwerpen. Voor informatie kan men terecht op www.bloggen.be/krieleniers.